

Vertrouwen zit niet in onze genen 8-4-14

Interview
Paul van Lange

Anders dan veel gedragskenmerken, is vertrouwen in het geheel niet erfelijk. Een opmerkelijke vinding.

Van onze verslaggeefster
lanthe Sahadat

Kunnen depressies erfelijk zijn? En hoe zit dat met etgedrag of een politieke voorkeur? In vrijwel alle gevallen blijkt het antwoord ja te zijn. Behalve voor het fenomeen vertrouwen. Nederlandse onderzoekers hebben aanwijzingen gevonden dat vertrouwen in anderen niet of nauwelijks erfelijk is. Dat schrijven ze deze week in vakblad *PlosOne*. Een van hen is Paul van Lange, hoogleraar psychologie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, gespecialiseerd in vertrouwen en sociaal gedrag.

Wat is vertrouwen eigenlijk?

'Vertrouwen is het vermogen je kwetsbaar op te stellen op basis van een positieve verwachting van het gedrag van anderen. Een van de vragen die wij de proefpersonen stelden, is: durf je je lot in handen van anderen te leggen.'

U noemt het opmerkelijk dat ver-

trouwen niet erfelijk is?

'Een belangrijk uitgangspunt in de gedragsleer is dat alle menselijke gedragskenmerken in zekere mate erfelijk zijn. Zo zijn intelligentie,

Paul van Lange

schizofrenie en autisme meer dan 80 procent erfelijk, maar in mindere mate geldt dit zelfs voor onze politieke voorkeur en de kans op een echtscheiding.'

Hoe weten we dat zoiets als de kans op echtscheiding erfelijk is?

'Bij veel erfelijkheidsonderzoek wordt gebruikgemaakt van tweelingen. Het idee achter tweelingenonderzoek is dat het veel over erfelijkheid zegt als je een eige en twee-eiige tweelingen met elkaar vergelijkt. Krijgen een eige tweelingen vaker allebei een bepaalde aandoening dan twee-eiigen, dan speelt erfelijkheid een rol. Met dat uitgangspunt hebben tweelingenonderzoekers de afgelopen decennia ontdekt dat erfelijkheid onder meer een belangrijke rol speelt bij karaktereigenschappen, het cognitieve vermogen en psychiatrische stoornissen.'

En toen bleek vertrouwen dus niet erfelijk. Hoe verklaart u dat?

'Klassieke theorieën zoeken oorzaken vaak in de vroege jeugd. Maar die kan

Tweelingenonderzoek

Het onderzoek naar de erfelijkheid van vertrouwen is gedaan onder een groep van 1012 tweelingen en hun familieleden. De proefpersonen werd gevraagd om mensen in hun omgeving in gedachten te nemen en op basis daarvan drie stellingen een cijfer tussen de 1 en de 7 te geven. Dat waren: ik heb veel vertrouwen in anderen, ik durf mijn lot in de handen van anderen te leggen en als het er echt op aankomt, heb ik geen vertrouwen in andere mensen.

Door het betrekken van de familieleden bij het onderzoek is de uitkomst nauwkeuriger, zegt Van Lange. 'Als je bijvoorbeeld ook weet dat hij voor 12,5 procent genetisch overeenkomt met een lid van een tweeling of naar andere broers en zussen kun je nog preciezer berekenen hoe hoog de mate van erfelijkheid is.'

in dit geval de aan- of afwezigheid van vertrouwen niet volledig verklaren, omdat veel tweelingen een zeer vergelijkbare jeugd hebben doorgemaakt. Daarom denken we dat recente ervaringen een grotere rol spelen. Stel dat iemand een inbraak, een langlopend ontslag of een conflict heeft meegemaakt, dan heeft dat in

de periode daarop een negatieve invloed op het vermogen tot vertrouwen.

'Een andere verklaring is dat media, economische fluctuaties en ook maatschappelijke trends een rol spelen. Je ziet grote verschillen tussen landen op het gebied van vertrouwen. Zo blijkt dat het vertrouwen van mensen in Turkije en Griekenland heel laag is. In landen als Noorwegen en Denemarken is het juist opvallend hoog. Inkomensgelijkheid speelt hier een rol bij: hoe groter de verschillen, hoe lager het vertrouwen. Dat zie je goed aan het lage vertrouwen in een land als Brazilië.'

Als het niet erfelijk is, wat bepaalt dan hoe groot ons vermogen tot vertrouwen is?

'Vertrouwen wordt in hoge mate bepaald door de sociale omgeving. Het wordt gevormd door gedrag van anderen. Mensen zijn voorzichtig als het om vertrouwen gaat, ook al weten we dat het functioneel is. Het is ook niet onverstandig om op je hoede te zijn. Bovendien wordt er niet voor niets gezegd: vertrouwen komt te voet en gaat te paard.

'We zien dat mensen systematisch te weinig vertrouwen hebben, terwijl het zo bepaald is voor ons welbevinden en voor onze gezondheid. Het belang van een goed sociaal netwerk is minstens zo invloedrijk als niet roken. Maar mensen zijn op hun hoede, ze denken snel: *better save than sorry*.'